

Eerste bijlage bij het ministerieel besluit van 10 maart 2021 tot wijziging van de bijlagen van het ministerieel besluit van 26 januari 2017 tot uitvoering van het besluit van de Waalse Regering van 10 november 2016 betreffende de geïntegreerde gewasbescherming.

“Eerste bijlage bij het ministerieel besluit van 26 januari 2017 tot uitvoering van het besluit van de Waalse Regering van 10 november 2016 betreffende de geïntegreerde gewasbescherming

LASTENBOEK MET DE VEREISTEN VOOR ALLE TEELTEN MET UITZONDERING VAN DE SIERTEELTEN¹

Verplichtingsniveau 1 : verplicht toe te passen maatregel voor de betrokken teelten

Verplichtingsniveau 2: 70 % van de maatregelen met een notering « 2 » dienen te worden toegepast op het niveau van de exploitatie

Verplichtingsniveau 3: aanbevolen actie

DE 8 BEGINSELEN BEGINSEL I GOEDE LANDBOUWPRAKTIJKEN ;

1.1. VRUCHTAFWISSELING

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw- gewassen (1)	Voeder- gewassen (2)	Open lucht- groenten	Glasgroenten	Vruchten
1.1.1.	Vruchtawisseling toepassen voor vollegroende eenjarige teelten in open lucht met minimum 1 jaar/2 met de volgende bijzonderheden : Suikerbiet : rotatie van minimaal 1 jaar/3	2	/	2	/	/
	Elk perceel suikerbieten ingezaaid met zaaizaad behandeld met neonicotinoïden (bijvoorbeeld: clothianidim of thiamethoxam, imidacloprid) wordt onderworpen aan de volgende beperkingen wat betreft de afwisseling : <ul style="list-style-type: none"> • Geen enkel gewas aantrekkelijk voor bijen mag er gezaaid of geteeld worden tijdens de twee jaar na het jaar waarin er suikerbieten ingezaaid werden. Bloeiende groene meststoffen mogen gezaaid worden indien een mechanische behandeling de bloei voorkomt. (De lijst met de toegelaten gewassen wordt op phytoweb bekendgemaakt, als bijlage van de gebruiksvergunningen voor neonicotinoïden). • Tijdens het derde tot het vijfde jaar na het jaar waarin de suikerbieten ingezaaid werden, mogen gewassen die minder aantrekkelijk zijn voor bijen gezaaid of geteeld worden. (De lijst met de toegelaten gewassen wordt op phytoweb bekendgemaakt, als bijlage van de gebruiksvergunningen voor neonicotinoïden). 	2	1	1	/	1

¹ Herziening post CT2020_09_21

<ul style="list-style-type: none"> In geval van terbeschikkingstelling van het betrokken perceel : een verklaring getekend door de partijen wordt opgesteld betreffende het perceel, die vermeldt of het zaaizaad van suikerbieten al dan niet behandeld werden met de werkzame stoffen clothianidim of thiamethoxam. Deze verklaring voorziet ook in de traceerbaarheid van elke behandeling van bietenzaad door middel van een schriftelijk document tijdens de 5 jaar na het inzaaien van dit zaaizaad dat met neonicotinoïden behandeld werd, bij elke terbeschikkingstelling van die percelen. 								
Pootgoed : rotatie van minimaal 1 jaar/4	1	/	/	/	/	/	/	/
Aardappelen : 1 jaar/3 (dit verbod geldt niet voor teelten onder niet verplaatsbare serres)	1	/	/	/	/	/	/	/
Aardappelen : rotatie van minimaal 1 jaar/4	2							
Mais : monocultuur vermijden (niet van toepassing voor exploitaties met enkel mais en grasland)	2	/	/	/	/	/	/	/
Mais : Mais : Bij aanwezigheid van de maïswortelkever, in een focuszone, verplichte rotatie 1 jaar/2 het jaar na het vangen van het insect	1	/	/	/	/	/	/	/
Granen : max. 2 graanteelten op 3 jaar ; bij voorkeur tarwe na tarwe vermijden	2	/	/	/	/	/	/	/
Koolzaad : rotatie van minimaal 1 jaar/3	2	/	/	/	/	/	/	/
Drooggeogste erwten, viciabonen, lupinen : rotatie van minimaal 1 jaar/3	2	/	/	/	/	/	/	/
Vlas : rotatie van minimaal moins 1 jaar/6	2	/	/	/	/	/	/	/
Industriële groenten Rotatie van minstens 1 jaar op 3 voor de teelt van een soort van eenzelfde familie (maar mogelijkheid om 2 teelten van eenzelfde soort hetzelfde jaar op hetzelfde perceel te hebben)	2	/	/	/	/	/	/	/
Conservenrwtten: rotatie van minimaal 1 jaar/6	2	/	/	/	/	/	/	/
Schorseneren: rotatie van minimaal 1 jaar/4	2	/	/	/	/	/	/	/
Aardbeien: rotatie van minimaal 1 jaar/3	/	/	/	/	/	/	/	2
Framboos: Ofwel, bij een tweejarijks teelt, het 2de jaar telen tussen de rijen, ofwel, bij een meerjarijks teelt, rotatie over 5 jaar	/	/	/	/	/	/	/	2

1.2. GEBRUIK VAN GESCHIKTE TEELTECHNIEKEN

1.2.1.	Door aangepaste teelttechniek het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verduurzamen en beperken. Minimaal 1 van de maatregelen vermeld in bijlage 1/4 toepassen.	2	2	2	2	2	2
1.2.2.	Aardappelen; Ter bestrijding van uitbraken van aardappelziekte, vernietiging van groei van aardappelen op afvalhopen en graafhopen	1	/	/	/	/	/

1.2.3.	Maatregelen om de verspreiding van de knolcyperus te voorkomen : - In het geval van effectieve aanwezigheid van de knolcyperus op een perceel : • in het geval van huur of terbeschikkingstelling van een grond moet de eventuele huurder schriftelijk ingelicht worden van de aanwezigheid van de knolcyperus en een document dient in onderlinge overeenstemming getekend te worden. • de volgende maatregelen dienen op dat perceel genomen te worden :- De groundbewerking als laatst uitvoeren op dat perceel om de verspreiding van knollen te voorkomen,- De machines reinigen vóór het verlaten van het besmette perceel,- Verbod op het vervoeren van grond,- Verbod om wortelen, knollen, bollen te telen voordat het perceel niet meer besmet is,- Inzaaiing van een maïsteelt of van een dekkend gewas (bijv. wintergranen, grasland)- Chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken bij aanwezigheid van maïs- in het geval van maïsteelt dienen mechanische bestrijdingsmiddelen vermeden te worden om de verspreiding van de knollen van knolcyperus te voorkomen	1	1	1	/	1
1.2.4.	Aardappelen; Bestrijding van de groei van aardappelen gedurende de gehele rotatie	3				

1.3.1. GEBRUIK VAN MET BETREKKING TOT ZIEKTES RESISTENTE/TOLERANTE CULTIVARS

1.3.1.1.	De teler moet voor de teelten op zijn bedrijf over een informatiesamenvatting beschikken van de eigenschappen van de geteelde rassen en variëteiten, o.a. betreffende resistentie en tolerantie tegen ziekten en plagen, indien beschikbaar. Op basis van deze informatie en indien resistente/tolerante rassen beschikbaar zijn, worden de gezaaide/geplante rassen gekozen in functie van hun resistentie of tolerantie tegen belangrijke ziekten en plagen, behalve als de vraag van de markt een andere keus oplegt.	/	2	/	/	2
1.3.1.2.	De verbouwde/(over-)ingezaaide soorten en variëteiten kiezen op basis van de bodemklimaatomstandigheden van de regio.	/	2	/	/	/

1.3.2. GEBRUIK VAN GENORMALISEERD/GECERTIFICEERD ZAAI- EN PLANTGOED

1.3.2.1.	Gebruik maken van gezond plantaardig materiaal, gezond zaaigoed of reproductiemateriaal dat in overeenstemming is met de wetgeving betreffende de productie en het in de handel brengen van zaaigoed en planten voor de betrokken soorten.	1	1	1	1	1
1.3.2.2.	Doe een visuele controle op het ziekte- en plaagvrij zijn van het aangeleverde plantenmateriaal.	2	2	2	2	2

1.4.1. GEBRUIK VAN EVENWICHTIGE BEMESTING EN KALKBEMESTING

1.4.1.1.	De bemesting beheren per perceel en dit op een coherente manier voor alle rotatiegewassen.	3	3	3	/	/
1.4.1.2.	Aardappelen: afspoeling op de percelen R10 en > R10 onder controle houden, met name door de aanleg van drempeltjes tussen de ruggen (niveau 2)	2	/	3	/	/
1.4.1.3.	Bemesting baseren op een grond-, voedingswater- of gewasanalyse, ofwel wordt een standaard analyse van de teeltlaag minstens om de 5 jaar uitgevoerd.	2	2	2	1	2

1.4.2. GEBRUIK VAN EVENWICHTIGE IRRIGATIE-/DRAINAGEPRAKTIJKEN

1.4.2.1.	De irrigatie vermijdt het overtollig gebruik van water om de uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken en ziekten gebonden aan een overschot aan water niet te bevorderen. Er wordt rekening gehouden met de behoeften van de plant.	2	2	2	2	2
1.4.2.2.	Bij irrigatie wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van regenwater. Andere waterbronnen die volgens de huidige wetgeving zijn toegestaan zijn: beekwater, water uit een open put, boorputwater, leidingwater, water gehaald via erkende processen	1	1	1	1	1

1.5. HYGIENEMAATREGELEN TER VOORKOMING VAN DE VERSPREIDING VAN SCHADELIJKE ORGANISMEN

1.5.1.	Machines en werktuigen worden regelmatig gereinigd om verspreiding van schadelijke organismen zoals nematoden, ziekten gebonden aan de teeltlaag, knolcyperus te voorkomen (opgenomen in het schoonmaakplan).	2	/	2	/	3
1.5.2.	De verspreiding van plaagorganismen door hygiënische maatregelen voorkomen: pas ten minste 2 in <i>bijlage 1B</i> vermelde maatregelen toe.	/	/	/	1	(pit- en steen- vruchten)
1.5.3.1	Bacterievuur : bij vaststelling, zowel in de bufferzone als in de niet-bufferzone, besmette planten vernietigen of besmetting wegsnoeien overeenkomstig de FAVV-instructies voor de bufferzones.	/	/	/	/	1
1.5.3.2	Maatregelen ter voorkoming van bacterievuur : a) Snoeien kan het best in de winter gebeuren om besmetting te voorkomen. Gebruik ontsmet snoeimateriaal. Meidoornhagen moeten jaarlijks worden gesnoeid, tussen 1 november en 1 maart, om de groei te vertragen. b) De tweede bloei van fruitbomen afschaffen. c) besmetting in en rond het bedrijf te bestrijden d) Bij voorkeur soorten en variëteiten planten die weinig of niet gevoelig zijn.					2
1.5.4.	Mais : Indien de maiswortelkever gevangen wordt, aanvaarden de landbouwers van de betrokken focuszone (de percelen gelegen op een afstand van 1 km rond de vangplaats) de installatie van feromoonvallen in hun maispercelen die in die zone gelegen zijn	1	/	/	/	/

1.6. BESCHERMING EN BEVORDERING VAN DE BELANGRIJKE NUTTIGE ORGANISMEN

1.6.1.	Op het bedrijf minstens 2 maatregelen ter bevordering van biodiversiteit, ecologische structuren en belangrijke nuttige organismen toepassen, voor de gewassen vermeld in bijlage 1C.	2	2	2	2	2
--------	---	---	---	---	---	---

(1) akkerbouwgewassen inclusief mais, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve mais, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL II : WAARSCHUWINGEN EN BEGINSEL III : INTERVENTIEDREMPELS

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw- gewassen (1)	Voeder- gewassen (2)	Open lucht- groenten	Glasgroenten	Vruchten
2/3.1.	De beslissing nemen om te behandelen na evaluatie van het reële risico op de aanwezigheid van schadelijke organismen. Dit risico wordt bij voorkeur ingeschat op perceelschaal met behulp van methoden voor de observatie van en het toezicht op de populatie schadelijke organismen, aan de hand van de aanwezigheid en activiteit van nuttige organismen en door rekening te houden met de schadedrempels. Minstens een monitoringmethode kiezen uit de maatregelen die in bijlage ID voorgesteld worden.	1	3	1	1	1
2/3.2.	Beschikken per gewas over informatie over de belangrijke ziekten, onkruiden en/of schadelijke en nuttige organismen.	1	3	1	1	1
2/3.3.	Fumigatie is enkel toegestaan wanneer deze methode als noodzakelijk gezien wordt na een analyse van de grond of van het gewas. Deze methode wordt conform de pesticidetolering uitgevoerd. In de mate van het mogelijke moet voor een niet-chemische ontsmetting van de grond geopteerd worden.	2	2	2	2	2

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL IV : ALTERNATIEVE BESTRIJDINGSMETHODEN

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouwgewas- sen (1)	Voedergewa- ssen (2)	Open lucht- groenten	Glasgroenten	Vruchten
4.1.1.	Biologische, fysische en andere niet-chemische duurzame methoden verdienen de voorkeur boven chemische bestrijding op voorwaarde dat ze voldoende doeltreffend, mogelijk en economisch rendabel zijn. Minimaal 1 van de maatregelen vermeld in bijlage IE toepassen.	3	3	3	2	3 2 (pit-en steen- vruchten)

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL V : KEUZE VAN DE PESTICIDEN

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw-gewassen (1)	Voeder-gewassen (2)	Open lucht-groenten	Glasgroenten	Vruchten
5.1.1.	De landbouwer beschikt of heeft toegang tot informatie over de lijst toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, voor elke teelt op zijn bedrijf.	1	2	1	1	1
5.1.2.	Keuze van het product op basis van de efficiënte werking in functie van het stadium van het gewas, de ziekte, plaag of onkruid en in functie van de aanwezigheid van nuttige organismen.	2	2	2	2	2
5.1.3.	Indien beschikbaar dienen selectieve producten gekozen te worden om de nuttige organismen te kunnen beschermen.	2	3	2	2	2
5.2.1.	Keuze van de pesticiden in functie van efficiëntie, giftigheid, risico op resistentieontwikkeling en milieuisico's.	2	3	2	2	2

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL VI : GEBRUIKSNIIVEAU (DOSIS/FREQUENTIE)

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw-gewassen (1)	Voeder-gewassen (2)	Open lucht-groenten	Glasgroenten	Vruchten
6.1.	De behandeling toepassen in de beste klimatologische omstandigheden voor de efficiëntie van het product.	3	3	3	3	3
6.2.	Zo nauwkeurig mogelijk de nodige hoeveelheid product en pap berekenen om verkeerde doseringen en restanten te voorkomen.	2	2	2	2	2
6.3.	Spuitdoppen gebruiken die de verwaaiting van spuitniveau minstens halveren of Technieken gebruiken die de verwaaiting minstens halveren.	1	1	1	/	1*
6.4.	Gewasbeschermingsmiddelen gebruiken conform de erkende techniek voor de gebruikte formulering of, in voorkomend geval, conform wat op het vergunningsdocument vermeld is.	1	1	1	1	1

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL VII : GEBRUIK VAN DE ANTI-RESISTENTIESTRATEGIEEN

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw-gewassen (1)	Voeder-gewassen (2)	Open lucht-groenten	Glasgroenten	Vruchten
7.1.	Naleven van de basisprincipes en/of adviezen meegedeeld in de waarschuwingen met betrekking tot het beheer van de resistentierisico's. Wanneer er een resistentierisico voor een product gekend is, nemen de in de vergunningsakten bepaalde toepassingsmodaliteiten dit in aanmerking.	2	3	2	2	2
7.2.	Wat betreft de toegelaten en beschikbare pesticiden, afwisselen en mengen die met een verschillende werkingmechanisme.	2	3	2	2	2
7.3.	In geval van risico op resistentie, niet-chemische producten en methoden toepassen.	3	3	3	2	2
7.4.	Dosissen respecteren volgens het etiket van het product.	1	1	1	1	1

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

BEGINSEL VIII: OVERZICHT VAN HET GEBRUIK VAN PESTICIDEN EN CONTROLE VAN HET SLAAGPERCENTAGE VAN DE MAATREGELEN

Code	Vereiste	Verplichtingsniveau IPM				
		Akkerbouw-gewassen (1)	Voeder-gewassen (2)	Open lucht-groenten	Glasgroenten	Vruchten
8.1.	Registratie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen conform de vereisten van het FAVV (bij voorbeeld in de teeltfiches)	1	1	1	1	1
8.2.	Registreer de niet-chemische bestrijdingsmiddel (mechanisch, biologisch, ...) (bijvoorbeeld in de teeltfiches).	3	3	3	3	3
8.3.	Noteer op het registratieformulier op basis van welke methode overgegaan is tot interventie (monitoring, referentie van waarschuwingsboodschappen, monsteranalyse, ...)	3	3	3	3	3
8.4.	Melden of de behandeling doeltreffend is geweest (ja-neen-geen mening).	3	3	3	3	3

(1) akkerbouwgewassen inclusief maïs, voedererwten en voederbiet

(2) voedergewassen behalve maïs, voedererwten en voederbiet

Bijlagen

**BIJLAGE 1A – BEGINSSEL 1.2.1. : GEBRUIK VAN GESCHIKTE
TEELTTECHNIEKEN
DOOR AANGEPASTE TEELTTECHNIEK HET GEBRUIK
VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN VERDUURZAMEN EN BEPERKEN.**

Minimaal 1 van de volgende maatregelen per sector toepassen (aangeduid met « X »)

SECTOR MAATREGEL	AKKERBOUWGEW ASSEN	VOEDERGEWA SSEN EN BLIJVEND GRASLAND	GROENTETE ELT	GROENTEGEWA SSEN	VRUCHTE N EN KLEINE VRUCHT EN
Aanleg van vals zaaibed	X	/	X	/	/
Plaatselijke behandeling toepassen	X	X	X	X	X
Rijenbehandeling toepassen	X	/	X	X	X
Precisielandbouw toepassen	X	X	X	/	X
Plantafstand/zaaiaf stand aanpassen	X	/	X	X	X
Groene meststoffen inzaaien tegen ziekten en nematoden	X	/	X	/	X
Behandelde zaaizaad gebruiken/dummy pill/phytodrip, behandeling van plantgoed via dompeling	X	/	X	X	/(+ x)*
Efficiënte drainage ter voorkoming van wortelziekten. NB in geval van drainage de huidige wetgeving respecteren met betrekking tot de drainage (zones natura 2000,...	X	/	X	X	X
Bestrijding van de groei van aardappelen gedurende de gehele rotatie	X	/	/	/	/
De koolzaadopslag in andere teelten	X	/	/	/	/

beheren					
Granen, koolzaad: de voorkeur geven aan stoppelploegen wanneer het seizoen dat toelaat.	X	/	/	/	/
Granen : de zaaidichtheid aanpassen aan de zaaiperiode	X	/	/	/	/
Granen : vermijden van vroegtijdig inzaaien dat risico's bij het gewas vergroot	X	/	/	/	/
Maïs: bij aanwezigheid van Kabatiella of Helminthosporium, het perceel omploegen bij inzaaien van een maïsgewas het jaar erop.	X	/	/	/	/
Maïs: bij een maïsgewas na een aardappelgewas, niet omploegen wanneer de wintertemperaturen er niet voor hebben kunnen zorgen dat knollen die ter plaatse zijn achtergebleven, zijn vernietigd.	X	/	/	/	/
Maïs: bij aanwezigheid van fusarium van de stengel (teelt van korrelmaïs), het niet-korrelgedeelte dat op de grond achtergebleven is vermalen en omploegen alvorens gestart wordt met de teelt van tarwe of korrelmaïs.	X	/	/	/	/
Aardappelen : binnen het bedrijf, de opgravingsgrond afkomstig van de "fabriek" beheren.	X	/	/	/	/
Hop: de resten van het gewas	X	/	/	/	/

composteren Dat compost niet opnieuw verspreiden op de hopakkers.					
Een over-inzaaiing uitvoeren om de levensduur van de teelt te verlengen.	/	X	/	/	/
Op blijvend grasland : maaien van geilplek	/	X	/	/	/
Op blijvend grasland : weideslepen	/	X	/	/	/
Op blijvend grasland : weideslepen	/	X	/	/	/
Op blijvend grasland : het over/onderbegrazen vermijden.	/	X	/	/	/
Op blijvend grasland : het verzakken van grond vermijden.	/	X	/	/	/
Plantsysteem kiezen bij fruitbomen en -struiken loodrecht op overheersende windrichting.	/	/	/	/	X
Plantsysteem kiezen in functie van groeikracht.	/	/	/	/	X
De zwarte strook tot maximum 75 cm van de fruitbomen beperken.	/	/	/	/	X
Aangepast snoeien (eventueel wortels snoeien) om een evenwichtige groei te stimuleren.	/	/	/	/	X

Aanplanten van bestuiverplanten conform de variëteit en de teelttechnieken	/	/	/	/	X
Aangepast snoeien bij een mogelijk te grote fruitproductie.	/	/	/	/	X
Teeltbescherming door afdekking (voorbeelden : regenkap, hagelnetten, vliesdoek, ...).	/	/	X	/	X
Zaaibedbehandeling/plantbakbehandeling.	/	/	X	X	/(+ X)*
De weersomstandigheden controleren (o.a. de verluchting : het onder controle houden van de relatieve vochtigheid, de irrigatie (irrigatie-druppel), de verwarming.	/	/	X	/	/(+ X)*
Afdekking met muggennetten of plaatsen van muggennetten in verluchttingsramen.	/	/	X	/	/(+ X)*

*: (+ X): VOOR KLEINFRUIT

**BIJLAGE 1B - BEGINSSEL 1.5. : HYGIËNEMAATREGELLEN TER
VOORKOMING VAN DE VERSPREIDING VAN SCHADELIJKE
ORGANISMEN**

Minstens 2 ondervermelde maatregelen toepassen

Door gepaste maatregelen (bv. afdekken en/of buiten de serre of teelt houden), verspreiding van ziekten en plagen vanuit afvalhopen met gewasresten voorkomen.
Machines en apparatuur worden regelmatig gereinigd om verspreiding van schadelijke organismen te voorkomen.
Gebruik van propere potten, trays en plantbakken.
Teelaarde opslaan op propere plaats en afdekken (met name beschermd tegen onkruid).
Reinigen van afgedekte velden en teeltbodems.
Onkruidvrij houden van paden en wegen.
Reinigen van de binnenkant van de serre of cultuurruimte.
Besmette planten, plantendelen en plantenresten verwijderen.
Gebruik van ontsmettingsmateriaal voor schoeisel en/of handen en gastenkledij (jassen, overschoenen, handschoenen, haarnetjes, petjes, ...).
Optimale klimaatsturing (o.a. verluchting (relatieve vochtigheid onder controle houden), beregenen (irrigatie – druppelen), verwarmen).
Muggennetten in verluchttingsramen plaatsen.
Plaatsen van linten, blinden aan ingangdeuren om insecten te vermijden, UV-vanglampen gebruiken.
Ontsmetten van irrigatiewater bij hergebruik.
Verwijderen van tweede bloei bij pitvruchten.
Stimuleren van de afbraak van de op de bodem gevallen aangetaste vruchten en bladeren met borstel en hakselaar; behalve in geval van besmetting door <i>Drosophila suzukii</i> .
Zuiver maken van boomkankers en insmeren van de wonden met erkende middelen.
Verwijderen van de rupsen van de glasvlinder in kankers en van de tijgerrups in takken of stam.
Verwijderen van sterk groeiende scheuten doordat ze haarden van schadelijke organismen kunnen worden.
Controleren van de boomgaardomgeving op bacterievuur geïnfecteerde waardplanten en de gepaste maatregelen nemen.
Ontsmetten van snoeischaren, snoeimessen en oogstmateriaal.

**BIJLAGE 1C - BEGINSSEL 1.6. : BESCHERMING EN VERSTERKING
VAN DE BELANGRIJKE NUTTIGE ORGANISMEN**

Op het bedrijf minstens 2 maatregelen ter bevordering van biodiversiteit, ecologische structuren en belangrijke nuttige organismen voor de gewassen toepassen

Op een geschikte manier plaatsen en in stand houden van nestkasten en/of zitstangen om vogels te helpen (mezen, roofvogels, enz.).
Op een geschikte manier plaatsen en in stand houden van schuil- en nestplaatsen voor wilde solitaire bijen (<i>Osmia</i> , <i>Andrena</i> , ...).
Op een geschikte manier plaatsen en in stand houden van schuil- en nestplaatsen voor de overwintering van de nuttige insecten (<i>chrysopa</i> , lieveheersbeestjes, enz.).
Plaatsen en het in stand houden van natuurlijke schuil- en nestplaatsen voor de overwintering van nuttige organismen (hagen, struiken, bosjes, bomen, rieten enz.).
In stand houden van een compenserende ecologische oppervlakte die ten minste 5 % van het bedrijf bedekt. Op deze oppervlakte mag geen enkele pesticide of meststof gebruikt worden.
Het volledig mechanisch vrijhouden van onkruid op niet geteelde stroken en bufferzones.
Het inzaaien of planten van bodembedekkers of groene meststoffen.
Weidevogelbeheer door bescherming van vogelnesten en/of aanleg van vluchtstroken.
Weidevogelbeheer via het aanleggen van grasstroken, "wilde dieren" stroken, leeuwerikvlakjes, faunaranden, winterstoppel,...
Aanleg van grasbufferstroken.
Aanleggen of in stand houden van een bloemenstrook of een wilde vegetatiestrook met een breedte van minimum 1 m.
Esdoorns aanplanten rond een hopakker.
Plaatsen en/of in stand houden van gemengde hagen (sleedoorn, vlierbes, klimop, wilg, sporkehout, enz.) rond de teelt/het perceel als toevluchtsoord voor nuttige insecten.
Voor (met name) permanent weiland : de AMM (AgroMilieuMaatregel) "mare" toepassen.
Voor permanent weiland : de AMM natuurweiden toepassen.
Voor permanent weiland : de AMM extensieve weilandstroken toepassen.
Voor permanent weiland : de AMM weiden met een hoge biologische waarde toepassen.
Voor gewassen onder bescherming, het bevorderen van natuurlijke vijanden via bijvoorbeeld bankerplanten, het laten liggen van niet-zieke afgeplukte bladeren, klimaatregeling,...

BIJLAGE 1D – WAARNEMINGSMETHODEN EN INTERVENTIEBESLISSING

Voor alle gewassen : de beslissing nemen om te behandelen na evaluatie van het reële risico op de aanwezigheid van schadelijke organismen.

Dit risico wordt ingeschat op perceelschaal met behulp van methoden voor de observatie van en het toezicht op de populatie schadelijke organismen, aan de hand van de aanwezigheid en activiteit van nuttige organismen en door rekening te houden met de schadedrempels.

Minstens een methode kiezen uit de volgende :

1° VISUELE WAARNEMINGEN IN DE TEELT :

Een intensieve en systematische monitoring uitvoeren in het gewas door, onder andere, regelmatige visuele waarnemingen (mede door het gebruik van kleefvallen, feromoonvallen, indicatorplanten, tellingen,...). De resultaten van deze monitoring worden geregistreerd.

2° WAARSCHUWINGSSYSTEEM

Kennis nemen van de waarschuwingsberichten (wanneer die bestaan voor het duo teelt/vijand en worden aangepast aan de regio) die worden uitgevaardigd door de erkende waarschuwingdiensten, eventueel gekoppeld aan visuele waarnemingen, zijn besluitvormingselementen. Ze houden met name rekening met de economische interventiedrempels wanneer die bestaan. De verwijzing naar deze waarschuwingen wordt geregistreerd.

- *Aardappelen;* *waarschuwingen die gezamenlijk door het CRAW, het CARAH en Pameseb worden beheerd;*

- *granen;* *CePICOP waarschuwingen;*

- *Mais;* *CIPF waarschuwingen;*

- *suikerbieten-cichorei;* *KBIVB waarschuwingen;*

- *Groentegewassen:* *CPL-Vegemar, CIM waarschuwingen*

- *vruchten:* *GAWI, PROFRUIT waarschuwingen;*

- *kleine vruchten:* *GFW waarschuwingen*

Of elk ander systeem dat erkend is volgens de procedure die in artikel 7 wordt bepaald.

3° Beschikken over een INDIVIDUELE BEGELEIDING en een perceelsopvolging door een erkende waarschuwingdienst of een adviseur die houder is van een fytolicensie P3 (distributie/voorlichting"). De perceelsopvolging en de ontvangen adviezen worden geregistreerd.

4° Een DENKOEFFENING REALISEREN OP BASIS VAN DE KLIMAATGEGEVENS die een impact op de infectiedruk hebben. Deze denkoefening wordt geregistreerd.

5° Een staal dat door ziekte aangetast is BEPALEN OF ANALYSEREN. Het analyseverslag wordt bijgehouden.

6° Een DENKOEFFENING REALISEREN OP BASIS VAN DE CYCLUS VAN HET SCHADELIJKE ORGANISME in bijzondere gevallen (bijvoorbeeld wanneer enkel een preventieve interventie mogelijk is voor bepaalde ziekten zoals Sclerotinia bij koolzaad). Deze denkoefening wordt geregistreerd.

WEILAND :

1° WAARNEMINGEN VERRICHTEN van schadelijke organismen (onkruid, insecten...) op de percelen.

Op basis van de gerealiseerde waarnemingen, beslissen of een behandeling al dan niet noodzakelijk is. De resultaten van deze monitoring worden geregistreerd.

2° INDIVIDUELE BEGELEIDING EN PERCEELSOPVOLGING DOOR EEN ERKENDE WAARSCHUWINGSDIENST OF EEN ERKENDE ADVISEUR (houder van een fytolicensie P3 distributie/voorlichting"). De perceelsopvolging en de ontvangen adviezen worden geregistreerd.

BIJLAGE 1E - BEGINSSEL 4 : ALTERNATIEVE BESTRIJDINGSMETHODEN

Biologische, fysische en andere niet-chemische duurzame methoden verdienen de voorkeur boven chemische bestrijding op voorwaarde dat ze voldoende doeltreffend, mogelijk en rendabel zijn.

Minstens één van de hierna volgende maatregelen toepassen.

BIOLOGISCHE, FYSISCHE METHODEN EN ANDERE NIET-CHEMISCHE
METHODES DIE EEN ALTERNATIEF BIEDEN VOOR DE CHEMISCHE
METHODEN

Biologische bestrijding door het gebruik van natuurlijke vijanden.
Gebruik van erkende biologische en natuurlijke preparaten tegen ziekten en plagen (bv. Trichoderma tegen schimmels, Bacillus tegen rupsen).
Gebruik van fysische methoden (bv. verwijdering door vallen en lijmbanden (mass trapping, langzame zandfilter voor de verwijdering van schimmels, UV-behandeling, verdamping, muggennetten).
Gebruik van feromonen (verwarringstechniek voor mannelijke insecten).
Mechanische onkruidbestrijding.
Alternatieve (niet chemische) onkruidbestrijding: thermische onkruidbestrijding, rooien, gebruik van onkruidonderdrukkende methoden (gronddoek, organische mulchen, bedekkend gewas, ...).
Biologische bodemontsmetting.
Fysische bodemontsmetting.
Bodemontsmetting via solarisatie.
Aardappelen, mechanische of thermische loofdoding (eventueel in combinatie met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen).
<u>Hop : het verwijderen van struikgewas en snoeien maken het mogelijk om de infectiedruk te verminderen.</u>
<u>Hop : regelmatige grondbewerking maakt het mogelijk om de aanwezigheid van rode spin te verminderen.</u>
<u>Maïs : chemische onkruidbestrijding op de zaairij (25 cm) kan gecombineerd worden met een mechanische onkruidbestrijding in de tussenrij (50 cm).</u>

OP GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

Grasland afwisselen grazen of maaien.
Afmaaien van onkruid voor de bloei.
Verantwoorde organische bemesting en indien nodig kalkbemesting.
Afwatering, indien nodig
Plaatselijke chemische onkruidbestrijding combineren met mechanische methoden (bijvoorbeeld het eggen).

".

Gezien om te worden gevoegd bij het ministerieel besluit van 10 maart 2021 tot wijziging van de bijlagen van het ministerieel besluit van 26 januari 2017 tot uitvoering van het besluit van de Waalse Regering van 10 november 2016 betreffende de geïntegreerde gewasbescherming.

Namen, 10 maart 2021.

De Minister van Landbouw,

W. BORSUS